

LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖ

N U T A R I M A S
DĖL TEISMO ANTSTOLIŲ INSTITUCINĖS REFORMOS METMENŲ PATVIRTINIMO

1999 m. gruodžio 27 d. Nr. 1484

Vilnius

Lietuvos Respublikos Vyriausybė n u t a r i a:
Patvirtinti Teismo antstolių institucinės reformos metmenis (pridedama).

MINISTRAS PIRMININKAS

ANDRIUS KUBILIUS

TEISINGUMO MINISTRAS

GINTARAS BALČIŪNAS

TEISMO ANTSTOLIŲ INSTITUCINĖS REFORMOS METMENYS**I. REFORMOS TIKSLAI**

1. Teismo antstolių institucinės reformos (toliau vadinama – reforma) tikslai yra šie:

1.1. remiantis Vakarų Europos valstybių patirtimi, reformuoti teismo antstolių (toliau vadinama – antstoliai) kontorų prie apylinkių teismų sistemą instituciniu požiūriu – suteikti antstoliams profesines paslaugas teikiančių asmenų statusą, tačiau palikti tam tikrus Lietuvos Respublikos teisingumo ministro įgaliojimus antstolių veiklos kontrolės ir kitose srityse;

1.2. sukurti šiuolaikišką, veiksmingą, valstybės ir visuomenės poreikius tenkinantį teismų bei kitų institucijų sprendimų (toliau vadinama – sprendimai) vykdymo procesą;

1.3. įstatymiškai įtvirtinti principinę nuostatą, jog sprendimų, priimtų dėl privačių asmenų ginčo, vykdymo išlaidas atlygina ne valstybė, o ginčo šalys, ir ją įgyvendinti. Be to, iš Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto nefinansuojamos ir antstolių administracinės išlaidos.

2. Vykdant reformą, turi būti atsižvelgta į Europos Sąjungos teisės, taip pat Briuselio ir Lugano konvencijų, reglamentuojančių teismų sprendimų pripažinimą ir vykdymą užsienio valstybėse, reikalavimus.

II. REFORMOS KRYPTYS

3. Pirmoji reformos kryptis – sukurti teisinę bazę. Šios krypties svarbiausieji uždaviniai – reglamentuoti antstolių statusą, atsakomybę, savivaldą, antstolių veiklos kontrolę ir sprendimų vykdymo išlaidų atlyginimą.

Antstolių statuso, atsakomybės, savivaldos ir antstolių veiklos kontrolės reglamentavimas.

Vykdant reformą ir atsižvelgiant į jos įgyvendinimo etapus, parengiamas Lietuvos Respublikos antstolių įstatymo (toliau vadinama – Antstolių įstatymas; įstatymas), apibrėžiančio antstolių statusą, funkcijas, savivaldą, kontrolę bei kitus klausimus, projektas bei šio įstatymo įsigaliojimo įstatymo projektas.

Įstatyme nurodoma, jog antstolis – tai profesines paslaugas teikiantis asmuo, kurį valstybė deleguoja atlikti sprendimų vykdymo bei kitas įstatymų numatytas funkcijas, suteikdama reikiamus įgaliojimus, taip pat nustatomi reikalavimai asmenims, pretenduojantiems eiti antstolio pareigas, įvedamas antstolio padėjėjo institutas.

Antstolio darbo vieta yra jo paties įsteigta kontora arba kita jau veikianti antstolio(-ių), su kuriuo(-iais) jis (jie) sudaro sutartį dėl nuolatinės darbo vietos, kontora. Įstatyme įtvirtinami pagrindiniai techniniai ir kiti reikalavimai, keliami antstolio(-ių) kontorai. Antstolis nėra komercinės-ūkinės veiklos subjektas, jo veiklai nėra taikomi komercinė-ūkinę (taip pat įmonių) veiklą reglamentuojantys įstatymai, draudžiama kokia nors tiesioginė ar netiesioginė antstolio veikla reklama.

Apylinkės teismo veiklos teritorijoje įtvirtinamas laisvas antstolio pasirinkimo principas. Antstolių skaičių ir veiklos teritorijas nustato teisingumo ministras.

Įstatyme įtvirtinama antstolio pareiga priimti vykdyti jam pateiktus sprendimus, numatoma, jog antstolis gali atsisakyti priimti vykdyti sprendimą savo veiklos teritorijoje tik įstatymo nustatytais atvejais.

Įstatymu įsteigiami Lietuvos antstolių rūmai, kurie atlieka antstolių savivaldos, darbo organizavimo ir koordinavimo bei kitas šiame įstatyme ir rūmų statute numatytas funkcijas. Įstatyme nustatoma, jog kiekvienas antstolis yra šių rūmų narys. Rūmų veikla finansuojama iš

antstolių mokamų privalomųjų įnašų. Rūmų statusas priimamas visuotinio antstolių susirinkimo ir tvirtinamas teisingumo ministro.

Antstolis už savo ir kontoros darbuotojų kaltais veiksmais padarytą materialinę žalą atsako Lietuvos Respublikos civilinio kodekso nustatyta tvarka. Kad ši žala būtų realiai atlyginama, įvedamas privalomojo antstolių civilinės atsakomybės draudimo institutas ir numatoma minimali draudimo suma. Antstolių civilinė atsakomybė draudžiama centralizuotai per Lietuvos antstolių rūmus. Centralizuotas antstolių civilinės atsakomybės draudimas padės užtikrinti antstolių darbo vidinę kontrolę, nes draudimo įnašai didės ar mažės priklausomai nuo draudimo išmokų dėl antstolių veiksmais padarytos materialinės žalos atlyginimo dydžio ir antstoliai bus suinteresuoti, kad kiekvienas jų kontoros darbuotojas dirbtų tinkamai, kad savo veiksmais nepadarytų žalos. Už pažeidimus, padarytus vykdant pareigas, antstolis atsako kaip valstybės pareigūnas.

Antstolių drausminės bylos nagrinėjamos garbės teisme. Tris garbės teismo narius (nebūtinai iš antstolių) skiria teisingumo ministras, du renka visuotinis antstolių susirinkimas. Teisingumo ministras skiria garbės teismo pirmininką ir tvirtina garbės teismo nuostatus.

Antstolių veiklą, susijusią su sprendimų vykdymu, kontroliuoja apylinkių teismų pirmininkai arba jų įgalioti teisėjai teisingumo ministro nustatyta tvarka. Tvirtinti atskirus antstolių atliktus procesinius veiksmus pavedama apylinkių teismų teisėjams. Antstolių veiklai tikrinti gali būti sudaromos revizijos grupės, kurios dirba teisingumo ministro nustatyta tvarka.

Administracinę antstolių veiklą kontroliuoja teisingumo ministro nustatyta tvarka Teismų departamentas prie Teisingumo ministerijos, apylinkių teismai ir Lietuvos antstolių rūmai.

Finansinė antstolių veiklos kontrolė vykdoma įstatymų nustatyta tvarka.

Sprendimų vykdymo išlaidų atlyginimo reglamentavimas.

Bendrieji sprendimų vykdymo išlaidų atlyginimo klausimai reglamentuojami Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso. Įstatyme nustatoma, jog už sprendimo dėl ginčo tarp privačių asmenų vykdymą turi mokėti ginčo šalys, išskyrus įstatymo nustatytus atvejus. Įtvirtinama nuostata, jog išieškotojas avansu apmoka nustatyto dydžio pradines vykdymo išlaidas, kita vykdymo išlaidų dalis apmokama iš skolininko išieškotų sumų. Įvykdžius sprendimą ir išieškojus iš skolininko nustatytas sumas, visos išieškotojo turėtos vykdymo išlaidos jam gražinamos. Tais atvejais, kai sprendimas nebuvo įvykdytas ar buvo nevisiškai įvykdytas, dalis avansu sumokėtų sprendimo vykdymo išlaidų gražinama jas sumokėjusiam asmeniui.

Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekse įtvirtinama taisyklė, jog priverstinis išieškojimas valstybės naudai nebus vykdomas, jeigu sprendimo vykdymo išlaidos bus didesnės už išieškotiną sumą.

Antstolių įstatyme nustatoma, jog sprendimų vykdymo išlaidas sudaro faktinės vykdymo veiksmo atlikimo išlaidos, antstolio administracinės išlaidos (atlyginimas antstoliui už teikiamas profesines paslaugas, atlyginimai kontoros darbuotojams, kontoros išlaikymo, antstolio civilinės atsakomybės draudimo išlaidos), pajamų ir socialinio draudimo mokesčiai, mokestis valstybei už leidimą teikti profesines paslaugas.

Vykdant išieškojimus valstybės ir asmenų, atleistų nuo teismo išlaidų, naudai bei išieškant alimentus, žalą, padarytą suluošinus ar kitaip sužalojus sveikatą, taip pat atėmus maitintojo gyvybę, sprendimų vykdymo išlaidos atlyginamos iš atskiros Lietuvos antstolių rūmų sąskaitos Antstolių įstatyme nustatyta tvarka. Įstatyme numatyta, kokia antstolio gautų vykdymo išlaidų dalis turi būti pervedama į šią sąskaitą. Tais atvejais, kai realiai įvykdomas sprendimas valstybės ir asmenų, atleistų nuo teismo išlaidų, naudai arba kai išieškomi alimentai, žala, padaryta suluošinus ar kitaip sužalojus sveikatą, taip pat atėmus maitintojo gyvybę, iš skolininko išieškotos vykdymo išlaidos pervedamos į Lietuvos Respublikos valstybės biudžetą.

4. Antroji reformos kryptis – įgyvendinti organizacines priemones kuriant antstolių, kaip profesines paslaugas teikiančių asmenų, kontorų sistemą Lietuvoje. Jas įgyvendinant:

4.1. atestuojami antstoliai;

4.2. apylinkių teismuose paskiriami teisėjai, kurie specializuojasi nagrinėti vykdymo procese kylančius ginčus. Organizuojamas šių teisėjų kvalifikacijos kėlimas vykdymo proceso srityje;

4.3. teisingumo ministro nustatyta tvarka sukaupiama dalis iš skolininkų išieškotų vykdymo išlaidų sumų, kurios antrajame reformos etape bus pervestos į atskirąją Lietuvos antstolių rūmų sąskaitą;

4.4. teisingumo ministras paskiria įstatymu įsteigtų Lietuvos antstolių rūmų laikinąjį valdytoją, kuris atlieka visas rūmų formavimo bei įstatymo nustatytų sąskaitų atidarymo funkcijas;

4.5. formuojami Lietuvos antstolių rūmai;

4.6. atestuotiesiems antstoliams leidžiama steigti antstolių kontorą atsižvelgiant į teisingumo ministro patvirtintą antstolių skaičių bei jų veiklos teritorijas. Antstolių įstatymo įgyvendinimo įstatyme numatoma, jog per vieną mėnesį nuo Antstolių įstatymo įsigaliojimo dienos likviduojamos antstolių kontoros prie apylinkių teismų įstatymų ir kitų teisės aktų nustatyta tvarka;

4.7. įsteigtiems antstolių kontoroms suteikiama galimybė panaudoti patalpas 6 mėnesius naudotis buvusiomis antstolių kontorų prie apylinkių patalpomis. Praėjus šiam terminui, antstoliai šias patalpas galės nuomoti įstatymų nustatyta tvarka;

4.8. antstolių kontorų prie apylinkių teismų priimti vykdyti, bet neįvykdyti vykdomieji dokumentai teisingumo ministro nustatyta tvarka perduodami įsteigtiems naujoms antstolių kontoroms.

III. REFORMOS ETAPAI

5. Reforma, atsižvelgiant į sudėtingumą, atliekama laipsniškai, dviem etapais.

6. Pirmajame reformos etape:

6.1. rengiama teisinė reformos bazė: Antstolių įstatymo projektas, Antstolių įstatymo įgyvendinimo įstatymo projektas, atitinkami galiojančių teisės aktų pakeitimų ir papildymų projektai dėl profesines paslaugas teikiančių asmenų (notarų, advokatų, antstolių) iš profesinės veiklos gaunamų pajamų apmokestinimo bei socialinio draudimo, antstolių atestavimo tvarka, antstolių skaičiaus nustatymo metodika, konkurso antstolio pareigybei gauti organizavimo tvarka, garbės teismo nuostatai, Lietuvos antstolių rūmų statusas, antstolių administracinės veiklos revizijų bei vykdymo kontrolės, antstolių kontorų steigimo bei valstybinių kontorų likvidavimo tvarka ir kita;

6.2. pradedamas antstolių atestavimas;

6.3. apylinkių teismuose paskiriami teisėjai, kurie specializuojasi nagrinėti vykdymo procese kylančius ginčus. Organizuojamas šių teisėjų kvalifikacijos kėlimas vykdymo proceso srityje;

6.4. Lietuvos Respublikos Seimui priėmus atitinkamus įstatymus, per kuo trumpesnę laiką priimami visi įstatymų lydimieji aktai, kurių reikia reformai įgyvendinti, bei baigiamas antstolių atestavimas.

7. Antrasis reformos etapas prasideda tik įsigaliojus visiems su reformos vykdymu susijusiems teisės aktams.

8. Antrajame reformos etape:

8.1. teisingumo ministro nustatyta tvarka sukaupia iš skolininkų išieškotų vykdymo išlaidų sumos dalis pervedama į atskirąją Lietuvos antstolių rūmų sąskaitą;

8.2. per vieną mėnesį nuo Antstolių įstatymo įsigaliojimo dienos likviduojamos antstolių kontoros prie apylinkių teismų įstatymų ir kitų teisės aktų nustatyta tvarka;

8.3. vykdomos kitos organizacinės priemonės, numatytos šių metmenų 4.4–4.8 punktuose.